Άγιος Κύριλλος Αλεξανδρείας: Ο μεγάλος δογματικός Θεολόγος της Εκκλησίας (Λάμπρος Σκόντζος, Θεολόγος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 18 Ιανουαρίου, 2024

Οι αλεξανδρινοί Πατέρες έβαλαν και εκείνοι τη δική τους σφραγίδα στην ανάπτυξη της Θεολογίας της Εκκλησίας μας. Με κέντρο ανάπτυξης των θεολογικών σπουδών την περίφημη **Κατηχητική Σχολή**, η Εκκλησία της Αλεξάνδρειας ανέδειξε μεγάλες μορφές. Μια από αυτές είναι και ο **άγιος Κύριλλος αρχιεπίσκοπος Αλεξανδρείας**, ο κορυφαίος δογματικός θεολόγος και υπερασπιστής της Ορθοδοξίας. Αλλά και ένας από τους πλέον συκοφαντημένους Πατέρες και αγίους της Εκκλησίας μας.

Γεννήθηκε στην **Αλεξάνδρεια** περί το **378** από εύπορους γονείς και ήταν ανεψιός του πατριάρχη **Θεοφίλου**. Οι γονείς του φρόντισαν να του δώσουν σοβαρή μόρφωση. Σπούδασε γραμματική, ρητορική και φιλοσοφία στις ονομαστές εθνικές σχολές της Αλεξάνδρειας και τέλος σπούδασε θεολογία και βιβλικές σπουδές στην ονομαστή Κατηχητική Σχολή. Περί το **400** χειροτονήθηκε από το θείο του Θεόφιλο αναγνώστης και στη συνέχεια διάκονος και πρεσβύτερος, ο οποίος έδειξε νωρίς τα χαρίσματά του και την βαθιά προσήλωσή του στην ορθόδοξη παράδοση.

Το **403** συνόδευσε το Θεόφιλο προκειμένου να συμμετάσχει στην λεγομένη παρά την **Δρυν Σύνοδο**, η οποία καθαίρεσε τον **άγιο Ιωάννη το Χρυσόστομο**. Ήταν η πρώτη ατυχής συγκυρία της ζωής του. Μετά την επιστροφή του στην Αλεξάνδρεια ένοιωσε την ανάγκη για να αναπτύξει περαιτέρω την πνευματική του ανάπτυξη και τον καταρτισμό του. Γι’ αυτό κατέφυγε στα ονομαστά μοναστήρια της Αιγύπτου, όπου υπήρχαν άγιοι ασκητές, για να πάρει από αυτούς τα πνευματικά εφόδια, τα οποία θα του ήταν απαραίτητα για την κατοπινή εκκλησιαστική του διακονία. Ο θείος του Θεόφιλος τον έστειλε στις **Μονές της Νιτρίας**, για να εντρυφήσει στην ευσέβεια. Έμεινε πέντε χρόνια στην Μονή του Αγίου Μακαρίου, μελετώντας την Αγία Γραφή υπό την καθοδήγηση του **αγίου Σεραπίωνος**.

Στις **15 Οκτωβρίου του 412** ήρθε στην Αλεξάνδρεια για να παραστεί στην κηδεία του Θεόφιλου και να διεκδικήσει τον επισκοπικό θρόνο. Αν και η αριστοκρατία της Αλεξάνδρειας προωθούσε για τον επισκοπικό θρόνο τον **Τιμόθεο**, όπως και η πολιτική διοίκηση της πόλεως, εν τούτοις εξελέγη ο Κύριλλος, ο οποίος ενθρονίστηκε

στις **17 Οκτωβρίου του 412** και ποίμανε την Εκκλησία της Αλεξανδρείας για **32 χρόνια**.

Η επισκοπική του διακονία δεν υπήρξε ειρηνική, διότι η μεγάλη πόλη των αλεξανδρινών ταρασσόταν από συχνές επαναστάσεις και η τοπική Εκκλησία σπαράσσονταν από αιρέσεις και σχίσματα. Στη μεγαλούπολη και πολυεθνική Αλεξάνδρεια είχαν βρει καταφύγιο υπολείμματα αρχαίων αιρετικών και σχισματικών ομάδων, όπως των **αρειανών**, των **μαρκιωνιτών**, των οπαδών του **Παύλου Σαμοσατέως**, των **νοβατιανών**, κ.α. οι οποίοι δημιουργούσαν σοβαρά προβλήματα στους Ορθοδόξους. Ο άγιος Κύριλλος ανέπτυξε μια αξιοθαύμαστη αντιαιρετική ποιμαντική, ώστε εξουδετέρωσε στην ουσία τις αιρετικές ομάδες, με αποτέλεσμα να βρεθεί στο στόχαστρο των αιρεσιαρχών.

Προβλήματα δημιουργούσαν επίσης και οι εναπομείναντες **φανατικοί ειδωλολάτρες** του θνήσκοντος εθνισμού. Οι ιερείς των ειδώλων, οι μάντεις και όλα τα παράσιτα της αρχαίας θρησκείας, βλέποντας τα συμφέροντά τους να θίγονται σοβαρά από την ερήμωση των ναών και των μαντείων, καλλιεργούσαν στις αμαθείς και φανατισμένες μάζες των εθνικών μίσος και εκδίκηση κατά της Εκκλησίας και των Χριστιανών και ιδιαιτέρως κατά του επισκόπου Κυρίλλου.

Τέλος η πολυπληθής ιουδαϊκή κοινότητα της Αλεξάνδρειας, συνεχίζοντας την αρχαία έχθρα προς τους Χριστιανούς, κρυβόταν συχνά πίσω από ραδιουργίες, εξωθώντας τους φανατισμένους ειδωλολάτρες κατά των Χριστιανών, καθώς και την πολιτική διοίκηση της πόλεως, η οποία συντάσσονταν με τους εχθρούς της Εκκλησίας.

Ο άγιος Κύριλλος προσπαθούσε να είναι ειρηνοποιός ανάμεσα στις αντίπαλες παρατάξεις, που όμως δεν το κατόρθωνε πάντα. Μια από τις ατυχέστερες στιγμές της ποιμαντορίας του αγίου Κυρίλλου υπήρξε η δολοφονία της αλεξανδρινής φιλοσόφου **Υπατίας** το **416**, στον οποίο αποδίδουν κάποιοι κακεντρεχείς και ανιστόρητοι ευθύνες. Αφορμή υπήρξε η ενεργοποίηση κάποιου νόμου για τη δήμευση των ιουδαϊκών συναγωγών, διότι ο ιουδαϊκός όχλος είχε βιαιοπραγήσει κατά των Χριστιανών. Κάποιοι Ιουδαίοι προσεταιρίστηκαν τον δύστροπο **Έπαρχο Ορέστη**, τον οποίο έστρεψαν κατά του Κυρίλλου. Σε μια διαδήλωση άνθρωποι του Ορέστη σκότωσαν κάποιον μοναχό **Αμμώνιο**, με αποτέλεσμα οι Χριστιανοί να εξαγριωθούν και να κινηθούν κατά του Επάρχου. Οι Ιουδαίοι βρήκαν αφορμή και κινήθηκαν κατά των Χριστιανών, έχοντας μαζί τους πλήθος ειδωλολατρών της πόλεως, οι οποίοι, όπως είπαμε, μισούσαν τους Χριστιανούς. Σε αυτή την άγρια συμπλοκή, άγνωστο πως και από ποιους, συνελήφθη η Υπατία, η οποία δολοφονήθηκε οικτρά. Αλλά οι μόνοι που δεν είχαν λόγο να δολοφονήσουν τη φιλόσοφο ήταν οι Χριστιανοί, διότι εκείνη, εκτός από το ότι είχε μαθητές διακεκριμένους Χριστιανούς της πόλεως, όπως τον **Συνέσιο επίσκοπο Πτολεμαΐδας**, βρισκόταν στο στάδιο της κατηχήσεώς της και το επόμενο Πάσχα επρόκειτο να βαπτισθεί χριστιανή! Οι μόνοι που είχαν λόγο

να τη δολοφονήσουν ήταν οι ειδωλολάτρες, που τη θεωρούσαν αποστάτη και οι υποκινητές της στάσεως Ιουδαίοι. Επίσης είναι ιστορικά βεβαιωμένο πως ο Κύριλλος δε φέρει ευθύνη για τη δολοφονία, διότι έλειπε από την πόλη.

Ο άγιος Κύριλλος υπήρξε ένας από τους κορυφαίους δογματικούς θεολόγους της εποχής του, ο οποίος κατανόησε και διατύπωσε το χριστολογικό δόγμα, με απόλυτη σαφήνεια και ακρίβεια. Πρωτοστάτησε στην **Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο** (431), η οποία **καταδίκασε τον αιρετικό Νεστόριο, ο οποίος αρνούνταν τη θεία φύση του Χριστού**. Στα βαθυστόχαστα θεολογικά του συγγράμματα εκφράζει την πίστη της Εκκλησίας στην αληθινή σάρκωση του Θεού Λόγου και την τέλεια ένωση της θείας και ανθρωπίνης φύσεως στο πρόσωπο του **Θεανθρώπου**. Επίσης ο άγιος Κύριλλος είναι ο κατ’ εξοχήν θεολόγος της Θεοτόκου.

Κοιμήθηκε στις **27 Ιουνίου του 444**. Τιμάται ως άγιος και οικουμενικός διδάσκαλος από την Εκκλησία και η μνήμη του εορτάζεται στις**9 Ιουνίου και στις 18 Ιανουαρίου**, μαζί με τον Μ. Αθανάσιο.